

Reuring

Bert Visscher

‘Ik blijf nieuwe ideeën voor typetjes opschrijven’

Bert Visscher (1960) staat sinds zijn paniekaanvallen wat vaker stil bij de belangrijke dingen in het leven: zijn vrouw Pien, zoon Mink, vriendschappen en reizen. *Dat zie je een ander niet doen* is voorlopig zijn laatste theatertour. Het is klaar met de gekkigheid. Of toch niet?

INTERVIEW: INGRID SPELT | BEELD: SEBASTIAAN RODENHUIS

Bert

Niet op zijn beroemde handgemaakte rode toneelschoenen – een ideeetje van Toon Hermans voor Bert – maar met een rode paraplu loopt hij het café van het Groninger Museum binnen. Zijn plu hangt hij aan het looprekje van een bezoeker en hij ploft neer met “Wat een k.u.t.-weer.” Uit zijn leren tas rolt *De kleine Spaans voor dummies* met een omgevouwen oor op pagina 10. Lachend: “Volgens mijn zoon bak ik er nog niet veel van. Ons tweede huis in Italië hebben we na zeventien jaar verkocht aan een vriend en sinds kort hebben we een huis in Spanje, in Andalusië. Ik ben gek op de zee en miste dat in Italië. Als fervent zeiler maakt het water mij rustig. En heel fijn: met die vriend hebben we sleutels uitgewisseld. Als we zin hebben, kunnen we nog steeds een weekje naar Italië, en kan hij met zijn gezin naar Spanje.” Bert woont hartje Groningen, zijn geboortestad, met zijn vrouw Pien, eigenaar van Keet op 5 op Schiermonnikoog – met kunst en Dutch design – en hun zoon Mink, student Europese talen en culturen. Van hun gezin geniet hij volop, want over een jaartje of wat vliegt zoonlief uit. “Hij studeert aan de universiteit in Groningen dus kan in principe bij ons blijven wonen, heeft het rijk alleen op de bovenverdieping, maar als student wil je toch een plek zonder je ouders. Dat snap ik heel goed. Maar ik zie er wél tegenop, ook al blijft hij dichtbij wonen. Ik vind het heerlijk om hem, zijn vriendin en vrienden om me heen te hebben. Dat geeft reuring.”

Tom Waits

Bert verovert al 45 jaar de zalen met zijn ongenueerde ongein en hilarische typetjes, van het theater in Groningen tot aan Koninklijk Theater Carré. Hij heeft er net met zijn theatertour *Dat zie je een ander niet doen* een weekje nieuwe Luxor

Theater in Rotterdam op zitten. Een reprise met opgefriste bekende typetjes als het lid van de motorclub No Calendar, De Kampeerder, De Stewardess maar ook nieuw werk. En ben je veel onderweg, dan kom je niet onder het leven in hotels uit. “Het liefst rijd ik na een voorstelling naar huis, thuis slaap ik toch het lekkerst. Maar alles wat onder Arnhem zit, is gewoon te ver weg. Kan ik naar huis, dan geniet ik van de nachtelijke rust op de snelweg, luister naar *Het oog op morgen*, klassieke muziek of Tom Waits en The Rolling Stones. Heerlijk! Ik zou ook hélemaal niet in een grote stad willen wonen, veel te veel ruis en prikkels. Groningen kan ik net behappen. Ik ben hier senang tussen al die nuchtere mensen en vrienden. Die reistijd en het leven in hotels heb ik ervoor over. Gisteren ben ik thuisgekomen en lulde ik eerst de week door met mijn vrienden in het park. Erna vierde ik, verlaat, mijn 64ste verjaardag met mijn gezin op het Groningse platteland. Gezellig wat eten en wandelen. Ik hou er niet van om mijn verjaardag groots te vieren. Hoewel ik er op de dag zelf in het theater niet onderuit kwam: zestienhonderd man zong *Lang zal hij leven*. Ik maak wel één uitzondering: volgend jaar word ik 65 én ben ik 25 jaar getrouwd. Dat gaan we zéker uitbundig vieren met vrienden in het buitenland.”

Laten we dan maar gelijk met de deur in huis vallen. Jouw liefdesleven. Hoe zag dat er tot je 40ste uit?

“Voordat ik Pien leerde kennen, was mijn liefdesleven onrustig. Ik was alleen maar bezig met optreden, mooie zeilboten, zeilen en scharrels. Als ik vrij was, bleef ik zelden thuis. Ik ben gek op reizen. In die tijd had ik absoluut niet het geduld om een serieuze relatie aan te gaan. ‘Wij hebben nu wat samen’ kon ik niet zeggen. Ik ►

‘Mink heeft oog voor vrienden die het minder hebben. Zo sta ik zelf ook in het leven’

‘Een paniekaanval is afschuwelijk; je hebt geen controle meer over je hersenen’

was altijd bang om mijn vrijheid te verliezen door me te binden. Ik ben blij dat ik met Pien de harmonie heb gevonden die mijn ouders ook kenden in hun relatie. Net als mijn ouders zijn we goede maatjes en is ons gezin hecht. Dat geeft zó veel rust. En waar het nu aan ligt dat ik me met Pien wél wilde binden, weet ik niet zo goed. Misschien kwam ik haar op het juiste moment tegen? Ik ontmoette Pien in de schouwburg in Groningen tijdens het soundchecken. Zij werkte daar en liep het podium over. Zo, dat is een leuke vrouw, dacht ik. Ik hielp haar met een kast tillen en een paar weken later vroeg ik haar mee uit naar een voorstelling van Herman Finkers. Het werd een latertje die nacht. Herman stond na afloop van zijn voorstelling in het midden en tikte ons aan met de woorden: ‘Volgens mij zit ik in de weg; ik laat jullie maar alleen.’ Als ‘matchmaker’ heeft hij onze trouwspeech gehouden. Het duurde overigens wel even voordat we écht een relatie kregen. Niet ik, maar zij twijfelde even. Onze karakters matchen goed. Pien is altijd open en eerlijk, en kan zo lekker relativeren. Binnen een seconde weet ze hoe ik me voel, en andersom. Het plaatje klopt. Ik ben altijd blij als Pien er is.”

Met haar wilde je kinderen?

“Ik wilde helemaal geen kinderen, dat heb ik ook direct aangegeven. Zij wilde wel een kind. ‘Dat wordt dan een probleem,’ reageerde ik. Het was wéér die angst dat ik van alles moest opgeven, en dit keer voor een kind. Ik droomde van ons huisje in Italië en met een klein kind kun je er niet heen, redeneerde ik. Ik wilde geen hindernissen in mijn leven. Pien nam die obstakels weg. Natuurlijk kun je met een klein kind naar Italië. Een leven zonder Mink kan ik me niet voorstellen. Vanaf het moment dat hij geboren was, heb ik geen enkele twijfel meer gehad. Ik ben gek met hem: Mink is een heerlijk ventje. Ik verwen hem veel te veel, zeggen vrienden. Misschien is dat zo, maar ik heb hem ook geleerd om te delen. Mink heeft oog voor vrienden die het minder hebben. Zo sta ik zelf ook in het leven.”

Is die onrust weg?

“Soms heb ik er nog weleens last van. Ik heb me voorgenomen dat dit mijn laatste show is. Dat het tijd is voor nieuwe dingen in mijn

leven. Van het gevoel dat ik niet weet wat erna komt, kan ik onrustig worden. Het gaat allemaal net zo lekker. Straks val ik in een gat of wil niemand me meer hebben. Dan moet ik mezelf toespreken, zo van: geniet nou eens van de gedachte dat je over een paar maanden meer vrije tijd hebt. Bovendien weet ik al dat ik erna in een toneelstuk sta en ben ik gevraagd voor een tv-serie. Toch lukt het me niet goed om het toeren met een eigen voorstelling los te laten. Zo blijf ik ook nieuwe ideeën voor typetjes opschrijven. Ik heb altijd de angst om nutteloos te zijn; zelfs van één dag vrij kan ik niet honderd procent genieten. Ik sta al 45 jaar in het theater en dat is behoorlijk verslavend. Mijn paniekaanvallen aan het begin van de coronaperiode, vlak voor ik met deze voorstelling door het land zou reizen, hebben misschien wel bijgedragen aan de keuze om kleinere dingen te gaan doen. Ach, het is een goed moment. Anders komt het er nooit meer van.”

Wat gebeurde er?

“Ik zakte door mijn hoeven door waarschijnlijk te veel werk. ’s Nachts liep ik alleen maar te piekeren en sliep slecht. Gesprekken met een bevriende psychiater, medicijnen en dingen schrappen in mijn agenda hielpen me er bovenop. Een paniekaanval is afschuwelijk; je hebt geen controle meer over je hersenen. Twee jaar geleden kreeg ik ook nog eens de diagnose prostaatkanker. Ik schrok me dood, maar hoorde wel gelijk dat ik er niet aan zou overlijden. Tijdens mijn laatste controle bleek dat de kanker niet is teruggekomen. Voor mij was deze ziekte behapbaar, omdat er van het begin af aan duidelijkheid was. Ik had maar een paar bestralingen nodig. Op die paniekaanvallen had ik geen grip. Door het verliezen van de controle op mijn hersenen voelde ik me nog angstiger. Inmiddels gaat het goed; de paniekaanvallen duurden kort en ik heb er geen last meer van gehad. Ik bouwde de medicijnen af en slik sinds kort niks meer. Het geeft me wél een veilig gevoel dat er medicijnen in de kast liggen die helpen, mochten de aanvallen terugkomen. Ik heb me regelmatig afgevraagd waarom ik die paniekaanvallen kreeg. Ik heb een bevoorrecht leven: ik mag een prachtig vak uitoefenen, heb een fijn gezin en mooie vriendschappen. Kortom, ik leid een goed leven. Als er iemand niet in paniek mocht raken, was ik het wel. Waar moest ik me nu zorgen over maken? Of je het goed hebt, heeft er dus niks mee te maken. Nu let ik erop dat mijn agenda niet te vol is. Als je zo in de ellende zit, is het fijn dat je een partner hebt die je steunt. Zonder Pien had ik het niet gered.”

Schrijven is Berts uitlaatklep in goede en slechte tijden. Hersenspinsels noteren, want je weet nooit of er niet toch nog een voorstelling komt. Of boeken schrijven. In het onlangs uitgekomen boek *Hartelijk gefeliciteerd* schreef Bert, samen met twaalf andere cabaretiers, over een feestelijke mijlpaal in hun leven. Bert deed dat over het besluit om toch kinderen te willen: de liefde voor zijn zoon Mink. Tijdens de coronacrisis – met zeeën van tijd – stortte hij zich op *Dat wordt nooit wat!*, een boek over zijn begintijd als cabaretier. Een talent dat min of meer ontdekt werd door de inmiddels over- ▶

CV

1960 Geboren in Groningen
1977 Richt op de havo cabaretgroep Filter op
1978 Pedagogische Academie in Winschoten
1981 Doet met Filter mee aan het Cameretten Festival. Ontvangt de Persoonlijkheidsprijs
1984-1986 Eerste solo-voorstelling *Desnoods geblinddoekt op één been* met vaste aangever Pieter Kleinjan (tot 2009)
1986-1989 Voorstelling *Bij Parijs linksaf*
1987-1992 Speelt bij Theater te Water
1989-1991 Voorstelling *Tango aan de Dnjepr*
1991-1992 Voorstelling *Don Chaôt en de foute architect*
1992-1994 Show *Jammer*. Ontvangt de Nar: onderscheiding van de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties
1994-1996 Solovoorstelling *Fijne nuances*
1995 Presentator van het VARA-muziekprogramma *Poggibonsi*. Boek *Laat mij maar even*
1997 Vervolg programma *Poggibonsi*
1997-1999 Voorstelling *Voor ons hoeft het niet*
2000-2002 Voorstelling *Geluk zit in hele grote dingen*. Boek *Het dagboek van de reizende nar*,

met illustraties van Jeska Verstegen
2002 Een compilatie van e-mails van fans verschijnt in *Visschmeel*
2003-2005 Voorstelling *Nee, dan Lourdes*
2004-2005 Medepresentator in het satirische programma *Kopspijkers*
2007 Benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau
2007-2009 Voorstelling *Stoffe jongens*
2009 Voorstelling *De reis om de wereld in 80 dagen* in samenwerking met NUHR en Het Zuidelijk Toneel
2011-2013 Voorstelling *Afijn*
2014-2015 Voorstelling *Zelden zo iets gezien!* Lanceert zijn eigen app *Angry Bert*
2017-2021 Voorstelling *Hij wordt vanzelf moe*
2021 *Dat wordt nooit wat!*, een boek over de beginjaren. Toneelstuk *Broodkapje en een stuk of zeven geiten*
2022 *Bert speelt Kees*, een aantal voorstellingen over zijn vader Kees
2022-heden Solovoorstelling *Dat zie je een ander niet doen*. Boek *Italianen kunnen niks*
2024 Boek *Hartelijk gefeliciteerd* met bijdragen van dertien cabaretiers en comedians

‘Of ik **ADHD** heb? Dat hoop ik niet. Privé ben ik een stuk minder druk dan op het podium’

leden Jacques d’Ancona. ‘Er is een ventje dat we in de gaten moeten houden,’ schreef hij destijds naar aanleiding van een competitie van het schoolcabaret in *Het Nieuwsblad van het Noorden*. Dat toenmalige 14-jarige ventje stond tien jaar later in volle theaterzalen. “Dat was een kwestie van volhouden.”

Stonden jouw ouders meteen achter die keuze, schnabbelen in jeugdhonken en zo?

“Mijn moeder zag het direct zitten; mijn vader moest even aan het idee wennen maar ging snel overstag. Hij stond zelf als Gronings verhalenverteller in de theaters. Achteraf heeft mijn vader weleens spijt gehad dat hij nooit volledig voor de muziek en het theater heeft gekozen. Hij werkte in de reclame en vond dat hij een vaste baan nodig had om zijn gezin te onderhouden. Het creatieve heb ik van hem. Van mijn moeder leerde ik over het leven. Mijn ouders namen mij en mijn vorig jaar overleden oudere broer regelmatig mee naar het theater: Herman van Veen, Robert Long en Freek de Jonge. Op de middelbare school zat ik in een maatschappijkritisch cabaretgroepje en tijdens mijn studie aan de Pedagogische Academie richtten we een Monty Python-achtige cabaretgroep, Filter, op. Met al die gekkigheid vond ik mezelf als cabaretier uit. Ik kan niet met een stalen smoel het publiek vertellen hoe slecht de wereld is en zag al snel dat ik mensen aan het lachen kan maken met gek doen. Of ik ADHD heb? Dat hoop ik niet. Privé ben ik een stuk minder druk dan op het podium. Het lijkt alsof ik al die gekkigheid zo uit mijn mouw schud, maar elk woord is weloverwogen in stilte bedacht. Met Filter was de ongein er, nu het publiek nog. We plakten de stad vol met A4’tjes over onze optredens. Tijdens mijn laatste studiejaar deden we mee aan het

10X KORT

In de koelkast

“Oude kaas.”

Altijd bij je

“Brillendoekje.”

Trots op

“Mink en Pien.”

Hekel aan

“Bladblazerherrie.”

Groot voorbeeld

“Herman van Veen.”

Toffe zeilboot

“Houten Pampus.”

Onweerstaanbaar

“Engelse drop.”

Favoriete cabaretier

“Theo Maassen.”

Ontspannen met

“Een lange lunch op een Spaans strand.”

Levensmotto

“Het is allemaal NU!”

Cameretten Festival en won ik de Persoonlijkheidsprijs. Toch durfde ik niet volledig in het diepe te springen en stond ik nog twee jaar voor de klas. In het begin had ik sowieso niet de ambitie om het als cabaretier te gaan maken. Het was leuk voor erbij. Na de havo wilde ik de wereld ontdekken, een camping in Portugal beginnen of zo. Ik dacht dat je dan de hele dag met een strooien hoed en een sigaar op het strand lag. Na het winnen van die Persoonlijkheidsprijs nam ik me voor om mezelf tot mijn 30ste de kans te geven als cabaretier. Erna kon ik altijd nog naar Portugal. Dát idee kon ik al snel laten varen. In 1984 had ik mijn eerste solovoorstelling in de allerkleinste zaal van een schouwburg.”

Je ouders zijn overleden in 2001 en 2007.

Mis je ze nog weleens?

“Ja! Even met elkaar bellen voor een voorstelling of zomaar bij ze aanwippen mis ik nog steeds. Als ik een k.u.t.-week had, kon ik altijd bij ze terecht. Ik waardeerde hun eerlijkheid. En mijn vader gaf nog weleens advies over mijn voorstelling. Hij had er kijk op. Over mijn vader heb ik ook een voorstelling gemaakt. Met een glimlach en soms een beetje weemoed kijk ik naar hun foto’s in mijn werkkamer. Het blijft een gemis. Ik vond het ook afschuwelijk om mijn ouders te zien aftakelen. Mijn moeder had kanker en zoveel pijn, mijn vader is aan prostaatkanker overleden. Goddank was ik er zelf op tijd bij. Ik heb nog maar weinig familie, een tante en wat neven en nichten. Misschien dat ik daarom ook zoveel waarde hecht aan mijn oude vriendschappen. We zijn er altijd voor elkaar.”

Komt die camping in Portugal er ooit nog eens?

“Je weet het nooit. Maar ik denk dat ik eerst met Pien op reis ga naar Zuid-Amerika.” ■

